

Категорія справи № 420/7674/19: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема щодо; гарантування вкладів фізичних осіб.

Надіслано судом: 16.03.2020. Зареєстровано: 17.03.2020. Забезпечено надання загального доступу: 18.03.2020.

Дата набрання законної сили: 09.07.2020

Результат оскарження 09.07.2020 П'ятий апеляційний адміністративний суд: залишено без змін ухвали (постанову) суду першої інстанції

Номер судового провадження: П/420/8044/19

Справа № 420/7674/19

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16 березня 2020 року м. Одеса

Одеський окружний адміністративний суд у складі головуючого судді Вовченко О.А., розглянувши у порядку спрощеного позовного провадження в приміщенні суду справу за позовом ОСОБА_1 до уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» Волкова Олександра Юрійовича, третя особа без самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача Фонд гарантування вкладів фізичних осіб про визнання протиправною бездіяльність та зобов'язання вчинити дії,-

ВСТАНОВИВ:

17 грудня 2019 року до Одеського окружного адміністративного суду надійшов позов ОСОБА_1 до уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» Волкова Олександра Юрійовича, третя особа без самостійних вимог щодо предмета спору Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, в якому позивач просить суд:

1. Визнати бездіяльність уповноваженої особи фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» Волкова Олександра Юрійовича щодо не включення відомостей, щодо рахунку № НОМЕР_1 , що належить ОСОБА_1 (іпн НОМЕР_2), до переліку рахунків вкладників публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» для виплати гарантованої суми відшкодування за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб протиправною в сумі 154013 грн.;

2. Зобов'язати уповноважену особу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» подати до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб додаткову інформацію щодо включення ОСОБА_1 (ІПН НОМЕР_2) до переліку вкладників, які мають право на відшкодування коштів закладами за рахунок Фонду, за рахунком № НОМЕР_1 у розмірі 154013 гривень.

Ухвалою від 23 грудня 2019 року судом на підставі положень ч.1 ст.169 КАС України даний адміністративний позов залишено без руху та надано п'ятиденний термін на усунення недоліків позовної заяви з моменту отримання копії ухвали.

10 січня 2019 року за вх.№1058/20 до Одеського окружного адміністративного суду від позивача надійшла заява про усунення недоліків з належним чином оформленою позовною заявою з додатками (у трьох примірниках).

15 вересня 2019 року ухвалою суду прийнято до розгляду позовну заяву ОСОБА_1 (вх. № 1058/20), відкрито провадження у справі та визначено розглядати справу за правилами спрощеного позовного провадження без виклику учасників справи.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначає, що 10 березня 2015 року між позивачем та публічним акціонерним товариством «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» було укладено договір банківського рахунку «Поточний рахунок» № НОМЕР_3 для обслуговування строкового вкладу (депозиту). Відповідно до п. 1 вищевказаного договору Банк на моє ім'я відкриває поточний рахунок № НОМЕР_1 для зберігання грошей і здійснює його розрахунково-касове обслуговування за допомогою платіжних інструментів відповідно до вимог чинного законодавства України. 04.05.2016 року між позивачем та товариством з обмеженою відповідальністю «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» був укладений договір «Суперкапітал» № 980017000232041 з виплатою процентів щомісячно. На виконання умов договору «Суперкапітал» позивачем було передано у власність ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» грошові кошти у розмірі 154013,00 грн. на строк не більше 181 днів зі сплатою процентів. Відповідно до п. 1.2. умов договору, ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» повертає грошові кошти та відсотки на рахунок позивача в ПАТ «БАНК

МИХАЙЛІВСЬКИЙ» № НОМЕР_4 . Зазначає, що станом на час введення в Банк тимчасової адміністрації на поточному рахунку позивача в ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» № НОМЕР_4 були грошові кошти в сумі 154013 грн. - сума депозиту за договором «Суперкапітал» № 980017000232041 від 04.05.2016 року. Листом від 26.06.2019 р. за підписом представника ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» було повідомлено, про те, що договір з ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» «Суперкапітал» з виплатою процентів щомісячно № 980017000232041 від 04.05.2016 року укладений без участі ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» як повіреного, отже, не відповідає вимогам Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відшкодування фізичним особам через систему гарантування вкладів фізичних осіб шкоди, завданої зловживаннями у сфері банківських та інших фінансових послуг» за своїм суб'єктивним складом, в зв'язку з чим відсутні правові підстави для включення позивача до Переліку рахунків, за якими вкладники мають право на відшкодування коштів закладами за рахунок коштів банку. Позивач вказує, що рахунок відкритий ним в ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» та кошти, які були перераховані на нього є вкладом у розумінні Закону №4452-VI. Операції з переказу коштів на рахунок позивача, які мали місце 19.05.2016 р., здійснені на виконання постанови Правління Національного банку України від 22.12.2015 р. № 917/БТ «Про віднесення Публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» до категорії проблемних та запровадження особливого режиму контролю за діяльністю банку» із внесеними постановою від 27.04.2016 р. №295/БТ змінами, а не на їх порушення.

03 лютого 2020 року до суду від відповідача за вх.№4764/20 надійшов відзив на позов (а.с.90-96), у якому відповідач зазначає, що 19.05.2016 з рахунку ТОВ «КІЦ» на рахунок позивача було перераховано: 154013,00 грн. з призначенням платежу «повернення коштів згідно з договором № 980-033-000233816 від 05.05.2016»; 108,69 грн. з призначенням платежу «оплата процентів по договору № 980-017-000232041 від 04.05.2016». Отже, сума коштів, що обліковується на рахунку позивача, останній отримав на умовах договору, та вони є сумою поверненої позики та процентів за користування нею. Тобто вказані грошові кошти отримані позивачем на підставі договору позики. Законодавець визначив, що саме залучені банком кошти є вкладом. Як вбачається з даного спору, кошти позивача були залучені фінансовою компанією як позика з подальшим поверненням їх на рахунок позикодавця. Зазначає, що передумовою включення фізичної особи, яку прирівняно до вкладника і кошти якої прирівняні до вкладу до загального реєстру вкладників неплатоспроможного банку, є наявність укладеного договору з небанківської фінансовою установою через банк, що виступив повіреним за відповідним договором. Укладений договір позики є двостороннім, укладений позивачем безпосередньо з ТОВ «ІРЦ», без участі банку як повіреного, а кошти, що вносились отримувались за такими договорами по своїй природі не є вкладом згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» та Закону №4452-VI.

Враховуючи викладене, відповідач просить суд відмовити у задоволенні позовних вимог.

10 лютого 2020 року до суду від позивача за вх.№5903/20 надійшла відповідь на відзив (а.с.121-127), в якій позивач зазначає, що на дату запровадження в ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» тимчасової адміністрації кошти, які позивач передавав ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» на умовах договору «Суперкапітал» від 04.05.2016 року, вже обліковувалися на його розрахунковому рахунку № НОМЕР_4 в цьому банку, як достроково повернуті. Укладений між ТОВ «Кредитно-інвестиційний центр» та позивачем, є за своєю суттю договором позики, де кредитором виступає саме позивач, а не ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР». Позивачем укладено договір «Суперкапітал» № 980017000232041 від 04.05.2016 року з ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР», а не з ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНО-РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР», що підтверджується матеріалами справи. Таким чином, доводи відповідача щодо встановлення нікчемності правочинів на підставі дій ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНО-РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР» не мають відношення до цієї справи. Відповідачем не зазначено, яким чином переказ коштів, ініційований ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» на користь позивача, має відношення до підстав нікчемності, визначених законодавством.

Суд зазначає, що станом на момент прийняття даного рішення письмові пояснення третьої особи на позов та відзив до суду не надходили.

Дослідивши матеріали справи, всебічно і повно з'ясувавши фактичні обставини справи, об'єктивно оцінивши докази, які мають юридичне значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, суд встановив наступне.

10 березня 2015 року між ОСОБА_1 (клієнт) та публічним акціонерним товариством «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» (банк) було укладено договір банківського рахунку № НОМЕР_3 «Поточний рахунок для обслуговування строкового вкладу (депозиту)» (а.с.13), згідно умов якого банк по ініціативі клієнта відкриває на його ім'я поточний рахунок № НОМЕР_1 в гривні (вид валюти) для зберігання грошей клієнта і здійснює його розрахунково-касове обслуговування за допомогою платіжних інструментів (п.1).

Також ОСОБА_1 (сторона-1) 04 травня 2016 року було укладено з ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» (сторона-2) договір №980-017-000232041 «Суперкапітал» (інвестиційний) (з виплатою процентів в кінці строку) (а.с.14-15, 64-65), відповідно до умов якого сторона-1 передає стороні-2 у власність грошові кошти в розмірі, порядку та на строк, передбачені цим договором, а сторона-2 зобов'язується повернути кошти стороні-1 та виплатити проценти (п.1). Сума коштів 154013,00 грн. Строк користування не більше 181 день. Розмір процентів за користування коштами 33,54% річних, що складає 27% річних після утримання податку з таких процентів. Сторона-2 сплачує Стороні-1 проценти у безготівковій формі на рахунок сторони-1 № НОМЕР_5 в ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» та повертає кошти у безготівковій формі на рахунок сторони-1 № НОМЕР_1 у ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ».

Як стверджується позивачем та не заперечується відповідачем, ОСОБА_1 зі свого поточного рахунку було передано 154013,00 грн. у власність ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» на виконання умов договору №980-017-000232041 «Суперкапітал» від 04.05.2016 року.

Відповідно до довідки про стан рахунку № НОМЕР_1 від 16.08.2016 року № ЗТ-ЕП(К)/2254 ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» (а.с.17-18, 73-74), виписки по особовим рахункам з 19.05.2016 по 23.05.2016 (а.с.72) та довідки про стан рахунку від 28.01.2020 року №118/ЗГ1(К) (а.с.97) на рахунку № НОМЕР_1 вказана сума вихідного залишку у розмірі 154013,86 грн.

На підставі рішення правління Національного банку України від 23.05.2016 №14/БТ «Про віднесення ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» до категорії неплатоспроможних», виконавчою дирекцією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб прийнято рішення від 23.05.2016 № 812 «Про запровадження тимчасової адміністрації у ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» та делегування повноважень тимчасового адміністратора банку».

Відповідно до рішення Правління Національного банку України від 12.07.2016 №124-рш «Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» виконавчою дирекцією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб прийнято рішення від 12.07.2016 №1213 «Про початок процедури ліквідації ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» та делегування повноважень ліквідатора банку», згідно з яким розпочато процедуру ліквідації з 13.07.2016 до 12.07.2018 включно.

Рішенням виконавчої дирекції Фонду від 21.06.2018 №1758 «Про продовження строків здійснення процедури ліквідації ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» та делегування повноважень ліквідатора», продовжено процедуру ліквідації по 12.07.2020 року включно.

Позивач 03.08.2016 та 10.06.2019 звертався до уповноваженої особи Фонду із заявами про включення позивача рахунків вкладників публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» які мають право на відшкодування коштів за вкладом (рахунком) за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та провести йому відшкодування коштів в розмірі 152013,00 грн. (а.с. 66, 68-69).

У листі №ЗГ1 (К)/1322 від 26.06.2019 року (а.с.16, 71) представником ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» зазначено, що за результатами аналізу поданих документів визначено, що договір №980-017-000232041 від 04.05.2016 укладено позивачем безпосередньо з ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР», без участі ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» як повіреного. Отже, вказаний договір не відповідає вимогам Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відшкодування фізичним особам через систему гарантування вкладів фізичних осіб шкоди, завданої зловживаннями у сфері банківських та інших фінансових послуг» за своїм суб'єктивним складом. З огляду на зазначене, відсутні правові підстави для включення інформації про позивача до переліку рахунків, за якими вкладники мають право на відшкодування коштів за вкладом за рахунок коштів Фонду.

Не погоджуючись з вказаною відповіддю відповідача, вважаючи, що ним допущено протиправну бездіяльність щодо не включення відомостей щодо рахунку позивача № 26206516246902 до Переліку рахунків вкладників публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» для виплати гарантованої суми відшкодування за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, позивач звернувся до суду з даним позовом.

Спірні правовідносини, що склались між сторонами, регулюються Конституцією України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Метою Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» є захист прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри до банківської системи України, стимулювання залучення коштів у банківську систему України, забезпечення ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків та який визначає правові, фінансові та організаційні засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, порядок виплати Фондом відшкодування за вкладом.

Відповідно до п.3 ч.1 ст.2 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» вклад - кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, які залучені банком від вкладника (або які надійшли для вкладника) на умовах договору банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або шляхом видачі іменного депозитного сертифіката, включаючи нараховані відсотки на такі кошти.

Пунктом 4 ч.1 ст.2 наведеного закону визначено, що вкладник - фізична особа (у тому числі фізична особа - підприємець), яка уклала або на користь якої укладено договір банківського вкладу (депозиту), банківського рахунку або яка є власником іменного депозитного сертифіката.

Фонд є установою, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків у випадках, встановлених цим Законом (ч.1 ст.3 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»).

Згідно з ч.1 ст.4 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку.

Відповідно до ч.1 ст.26 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Фонд гарантує кожному вкладнику банку відшкодування коштів за його вкладом. Фонд відшкодовує кошти в розмірі вкладу, включаючи відсотки, станом на день початку процедури виведення Фондом банку з ринку, але не більше суми граничного розміру відшкодування коштів закладами, встановленого на цей день, незалежно від кількості вкладів в одному банку. Сума граничного розміру відшкодування коштів закладами не може бути меншою 200000 гривень. Адміністративна рада Фонду не має права приймати рішення про зменшення граничної суми відшкодування коштів закладами. Виконання зобов'язань Фонду перед вкладниками здійснюється Фондом з дотриманням вимог щодо найменших витрат Фонду та збитків для вкладників у спосіб, визначений цим Законом, у тому числі шляхом передачі активів і зобов'язань банку приймаючому банку, продажу банку, створення перехідного банку протягом дії тимчасової адміністрації або виплати відшкодування вкладникам у строк, встановлений цим Законом.

Частиною 2 ст.26 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» передбачено, що вкладник має право на одержання гарантованої суми відшкодування коштів закладами за рахунок коштів Фонду в межах граничного розміру відшкодування коштів закладами. Під час тимчасової адміністрації вкладник набуває право на одержання гарантованої суми відшкодування коштів закладами за рахунок коштів Фонду в межах граничного розміру відшкодування коштів закладами за договорами, строк дії яких закінчився станом на день початку процедури виведення Фондом банку з ринку, та за договорами банківського рахунку з урахуванням вимог, визначених частиною четвертою цієї статті. Фонд має право не включати до розрахунку гарантованої суми відшкодування коштів за договорами банківського рахунку до отримання в повному обсязі інформації про операції, здійснені платіжною системою (внутрішньодержавною та міжнародною). Виплата гарантованої суми відшкодування за договорами банківського рахунку здійснюється тільки після отримання Фондом у повному обсязі інформації про операції, здійснені платіжною системою (внутрішньодержавною та міжнародною).

Згідно з ч.4 ст.26 зазначеного Закону Фонд не відшкодовує кошти: 1) передані банку в довірче управління; 2) за вкладом у розмірі менше 10 гривень; 3) за вкладом, підтвердженим ощадним (депозитним) сертифікатом на пред'явника; 4) розміщені на вклад у банку особою, яка є пов'язаною з банком особою або була такою особою протягом року до дня прийняття Національним банком України рішення про віднесення такого банку до категорії неплатоспроможних (у разі прийняття Національним банком України рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку з підстав, визначених частиною другою статті 77 Закону України «Про банки і банківську діяльність», - протягом року до дня прийняття такого рішення); 5) розміщені на вклад у банку особою, яка надавала банку професійні послуги як аудитор, оцінювач, у разі якщо з дня припинення надання послуг до дня прийняття Національним банком України рішення про віднесення такого банку до категорії неплатоспроможних не минув один рік (у разі прийняття Національним банком України рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку з підстав, визначених частиною другою статті 77 Закону України «Про банки і банківську діяльність», - один рік до дня прийняття такого рішення); 6) розміщені на вклад власником істотної участі банку; 7) закладами у банку, за якими вкладники на індивідуальній основі отримують від банку проценти за договорами, укладеними на умовах, що не є поточними ринковими умовами відповідно до статті 52 Закону України «Про банки і банківську діяльність», або мають інші фінансові привілеї від банку; 8) за вкладом у банку, якщо такий вклад використовується вкладником як засіб забезпечення виконання іншого зобов'язання перед цим банком, у повному обсязі вкладу до дня виконання зобов'язань; 9) закладами у філіях іноземних банків; 10) закладами у банківських металах; 11) розміщені на рахунках, що перебувають під арештом за рішенням суду.

Аналізуючи вищевказані норми можна підсумувати, що під час тимчасової адміністрації вкладник набуває право на одержання гарантованої суми відшкодування коштів закладами за рахунок коштів Фонду в межах 200000,00 грн., за винятком вичерпного переліку підстав, передбачених ч.4 ст.26 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Частинами 1-3 статті 27 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» передбачено, що уповноважена особа Фонду складає перелік рахунків вкладників та визначає розрахункові суми відшкодування коштів закладами за рахунок коштів Фонду відповідно до вимог цього Закону та нормативно-правових актів Фонду станом на день початку процедури виведення Фондом банку з ринку. Уповноважена особа Фонду протягом 15 робочих днів з дня початку процедури виведення Фондом банку з ринку формує, зокрема, перелік рахунків, за якими вкладники мають право на відшкодування коштів закладами за рахунок коштів Фонду, із визначенням сум, що підлягають відшкодуванню. Виконавча дирекція Фонду затверджує реєстр відшкодувань вкладникам для здійснення виплат відповідно до наданого уповноваженою особою Фонду переліку рахунків, за якими вкладник має право на відшкодування коштів закладами за рахунок коштів Фонду. Фонд не пізніше ніж через 20 робочих днів з дня початку процедури виведення Фондом банку з ринку розміщує оголошення про початок відшкодування коштів вкладникам на офіційному веб-сайті Фонду.

Рішенням виконавчої дирекції Фонду від 09.08.2012 року № 14 затверджено Положення про порядок відшкодування Фондом гарантування вкладів фізичних осіб коштів закладами, (далі Положення, у редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин), у додатку 4 якого визначено структуру переліку рахунків, за якими вкладники мають право на відшкодування коштів закладами за рахунок коштів Фонду. Так, вказаний перелік не включає інформацію про вкладників, кошти яких не підлягають відшкодуванню Фондом відповідно до частини четвертої статті 26 Закону.

Банк має право надати до Фонду відповідні зміни до бази даних про вкладників (п. 5 розділу II Положення).

Щодо доводів відповідача, що кошти позивачу надійшли від ТОВ «Кредитно-інвестиційний центр» на умовах укладеного між ними договору, у зв'язку з чим позивач не є вкладником банку, а тому відсутні підстави для внесення його даних до переліку вкладників, які мають право на відшкодування коштів за рахунок Фонду, суд зазначає наступне.

Відповідно до статті 1066 Цивільного кодексу України (тут і далі - у редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин) За договором банківського рахунку банк зобов'язується приймати і зараховувати на рахунок, відкритий клієнтові (володільцеві рахунку), грошові кошти, що йому надходять, виконувати розпорядження клієнта про перерахування і видачу відповідних сум з рахунку та проведення інших операцій за рахунком. Банк має право використовувати грошові кошти на рахунку клієнта, гарантуючи його право безперешкодно розпоряджатися цими коштами. Банк не має права визначати та контролювати напрями використання грошових коштів клієнта та встановлювати інші, не передбачені договором або законом, обмеження його права розпоряджатися грошовими коштами на власний розсуд. Положення цієї глави застосовуються до інших фінансових установ при укладенні ними договору банківського рахунку відповідно до наданої ліцензії, а також застосовуються до кореспондентських рахунків та інших рахунків банків, якщо інше не встановлено законом.

Договір банківського рахунку укладається для відкриття клієнтові або визначеній ним особі рахунку у банку на умовах, погоджених сторонами (ч.1 статті 1067 Цивільного кодексу України).

Згідно з ч.ч.1, 2 ст.1068 Цивільного кодексу України банк зобов'язаний вчиняти для клієнта операції, які передбачені для рахунків даного виду законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту, якщо інше не встановлено договором банківського рахунку. Банк зобов'язаний зарахувати грошові кошти, що надійшли на рахунок клієнта, в день надходження до банку відповідного розрахункового документа, якщо інший строк не встановлений договором банківського рахунку або законом.

Судом встановлено, що до запровадження тимчасової адміністрації ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» позивач уклав з ним договір банківського рахунку, на підставі якого йому відкрито розрахунковий рахунок, на який 19 травня 2016 року було зараховано кошти від ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» у розмірі 154013,00 грн. згідно договору від 04.05.2016 року №980-017-000232041.

Зазначені кошти на час прийняття рішення про ліквідацію ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» перебували на розрахунковому рахунку позивача в цьому банку, що давало йому право на отримання відшкодування за рахунок Фонду.

Щодо посилання відповідача на те, що договір, укладений між ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» та ОСОБА_1 за своєю суттю є договором позики суд зазначає, що кредитором у цих договірних відносинах виступає саме позивач, який, у відповідності до умов договору та вимог ст. 1049 Цивільного кодексу України, отримав повернуті ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» кошти на свій рахунок до прийняття рішення про ліквідацію банку. Відповідно правовідносини між позивачем та ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» не впливають на визначення позивача як вкладника ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ», який з 19.05.2016 року мав кошти на власному поточному рахунку у цьому банку.

Щодо доводів відповідача про нікчемність правочину, за результатами якого 19.05.2016 року були зараховані грошові кошти на рахунок позивача у ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ», суд зазначає наступне.

Згідно з ч.3 ст.38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» правочини (у тому числі договори) неплатоспроможного банку є нікчемними з таких підстав: 1) банк безоплатно здійснив відчуження майна, прийняв на себе зобов'язання без встановлення обов'язку контрагента щодо вчинення відповідних майнових дій, відмовився від власних майнових вимог; 2) банк до дня визнання банку неплатоспроможним взяв на себе зобов'язання, внаслідок чого він став неплатоспроможним або виконання його грошових зобов'язань перед іншими кредиторами повністю чи частково стало неможливим; 3) банк здійснив відчуження чи передав у користування або придбав (отримав у користування) майно, оплатив результати робіт та/або послуги за цінами, нижчими або вищими від звичайних (якщо оплата на 20 відсотків і більше відрізняється від вартості товарів, послуг, іншого майна, отриманого банком), або зобов'язаний здійснити такі дії в майбутньому відповідно до умов договору; 4) банк оплатив кредиторі або прийняв майно в рахунок виконання грошових вимог у день, коли сума вимог кредиторів банку перевищувала вартість майна; 5) банк прийняв на себе зобов'язання (застава, порука, гарантія, притримання, факторинг тощо) щодо забезпечення виконання грошових вимог у порядку іншому, ніж здійснення кредитних операцій відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність»; 6) банк уклав кредитні договори, умови яких передбачають надання клієнтам переваг (пільг), прямо не встановлених для них законодавством чи внутрішніми документами банку; 7) банк уклав правочини (у тому числі договори), умови яких передбачають платіж чи передачу іншого майна з метою надання окремим кредиторам переваг (пільг), прямо не встановлених для них законодавством чи внутрішніми документами банку; 8) банк уклав правочин (у тому числі договір) з пов'язаною особою банку, якщо такий правочин не відповідає вимогам законодавства України; 9) здійснення банком, віднесеним до категорії проблемних, операцій, укладення (переоформлення) договорів, що призвело до збільшення витрат, пов'язаних з виведенням банку з ринку, з порушенням норм законодавства. Порядок виявлення нікчемних договорів, а також дій Фонду у разі їх виявлення визначаються нормативно-правовими актами Фонду.

Згідно статті 203 Цивільного кодексу України зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам. Особа, яка вчиняє

правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності. Волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі. Правочин має вчинятися у формі, встановленій законом. Правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним.

Частина 2 статті 215 Цивільного кодексу України визначає, що недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин). У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами країни (ст.19 Конституції України).

Суд не приймає до уваги посилання відповідача на договори відступлення права вимоги, укладені ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» (новий кредитор) та ТОВ «ІНВЕСТИЦІНО-РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР» (первісний кредитор) №1805 від 18.05.2016 року (а.с.104) та №1 від 19.05.2016 року (а.с.107), оскільки вказані договори відношення до даної справи не мають, а спірні кошти були зараховані на рахунок позивача, відкритий у ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР».

Суд зазначає, що постанова Правління Національного банку України від 22.12.2015 № 917/БТ «Про віднесення Публічного акціонерного товариства «Банк Михайлівський» до категорії проблемних та запровадження особливого режиму контролю за діяльністю банку» із внесеними постановою від 27.04.2016 № 295/БТ (а.с.98-100) змінами стосується встановлених вимог та обмежень щодо діяльності самого банку, а не його клієнтів.

Також, п. 3 постанови Правління Національного банку України від 27.04.2016 № 295/БТ (а.с.101-102) передбачено погодження графіку погашення небанківськими установами коштів, залучених від фізичних осіб, зокрема і ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР». Зазначене свідчить, що операції з переказу коштів на рахунок позивача, які мали місце 19.05.2016 року, здійснені на виконання постанови Правління Національного банку України від 22.12.2015 року № 917/БТ «Про віднесення Публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» до категорії проблемних та запровадження особливого режиму контролю за діяльністю банку» із внесеними постановою від 27.04.2016 року №295/БТ змінами, а не на їх порушення.

Списання та зарахування коштів за банківськими рахунками здійснюється відповідно до договорів обслуговування банківських рахунків та Інструкції про безготівкові рахунки в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 року №22 (надалі - Інструкція №22).

Відповідно до п.1.4 гл.1 Інструкції №22 розрахунковий документ - документ на паперовому носії, що містить доручення та/або вимогу про перерахування коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

Договір про обслуговування банком банківського рахунку передбачає право банку відмовити у проведенні розрахункових та касових операцій при наявності фактів, що свідчать про порушення клієнтом норм чинного законодавства України, умов цього договору та банківських правил оформлення розрахункових, касових документів, заяв, доручень, і строків їх подання до банку.

Оскільки ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» при проведенні розрахункових операцій таких фактів не було встановлено, операції по перерахунку коштів на рахунок позивача є правомірними та відповідали діючому законодавству України.

Відповідно до п.5.4.3. договору № 980-017-000232041 від 04.05.2016 року ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» мав право з власної ініціативи достроково повернути кошти позивачу в будь-який момент дії договору.

Таким чином, у відповідача були відсутні підстави для визнання нікчемними транзакцій (операцій) щодо перерахунку коштів з рахунку ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» на рахунок позивача.

Такі висновки узгоджуються з правовою позицією Верховного Суду, висловленою у постанові від 04.07.2018 у справі №826/1476/15, згідно якої банк, здійснюючи операції з перерахування коштів, не вчиняє окремі правочини, а виконує свої зобов'язання з обслуговування клієнтів банку, передбачені ЦК України, Законом України «Про банки і банківську діяльність», Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженою постановою Правління НБУ від 12 листопада 2003 року №492, та договорами з відповідними клієнтами. банку.

Якщо наслідок проведених операцій Фонду, а не банку, завдані збитки (штучно збільшена сума гарантованих державою виплат), то стаття 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» не може бути застосована, а Фонд має звертатися до суду з вимогою про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину на підставі статті 228 ЦК України. Лише за наявності рішення суду можна застосовувати до позивача будь-які наслідки недійсності нікчемного правочину за цією статтею.

Згідно з положеннями статей 37, 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Фонд або його уповноважена особа наділені повноваженнями щодо виявлення факту нікчемності правочинів, тобто мають право здійснити перевірку таких правочинів стосовно їх нікчемності, прийняти відповідне рішення про виявлення факту нікчемності правочину і повідомити про це сторін правочину, а також вчиняти дії щодо застосування наслідків нікчемності правочинів.

При цьому при виявленні нікчемних правочинів Фонд, його уповноважена особа чи банк не наділені повноваженнями визнавати правочини нікчемними. Правочин є нікчемним відповідно до закону, а не наказу банку, підписаного уповноваженою особою Фонду. Такий правочин є нікчемним з моменту укладення в силу закону (частини другої статті 215 ЦК України та частини третьої статті 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб») незалежно від того, чи була проведена передбачена частиною другою статті 38 цього ж Закону перевірка правочинів банку і виданий згаданий наказ. Наслідки нікчемності правочину також настають для сторін у силу вимог закону.

Пункт 7 частини 3 статті 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» поширює свою дію на випадки, коли: саме банк уклав з одним із кредиторів договір; на підставі такого договору у останнього виникають переваги (пільги) стосовно інших кредиторів банку; умови цього договору передбачають перерахування банком коштів або передачу майна банком такому кредитору.

Однак, з матеріалів справи вбачається, що при укладенні договору від 10.03.2015 року № 980-017-000000378 «Поточний рахунок для обслуговування строкового вкладу (депозиту) позивачем не отримано жодних переваг від ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ», оскільки банк не здійснив жодного платежу на користь позивача, а лише отримав кошти як вклад у банку.

Вищевикладені висновки узгоджується з правовою позицією щодо застосування пункту 7 частини третьої статті 38 Закону № 4452-VI, викладену у постанові Верховного Суду від 23.10.2018 у справі №804/6992/15.

Суд зазначає, що перераховані ТОВ «КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР» кошти на поточний рахунок позивача, перейшли у його власність.

В розумінні ст. 177 Цивільного кодексу України, грошові кошти позивача є об'єктом його майнових прав, а тому ці права відповідно до вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, практики Європейського суду з прав людини та ст. 41 Конституції України є непорушними до тих пір, поки не буде досягнуто справедливого балансу між порушенням таких прав та суспільним інтересом

Вказане узгоджується з правовою позицією Європейського суду з прав людини, викладеної в п. 50 рішення від 14 жовтня 2010 року у справі «Шокін проти України». Зокрема, судом було зазначено, що перша та найважливіша вимога статті 1 Першого протоколу до Конвенції полягає в тому, що будь-яке втручання публічних органів у мирне володіння майном повинно бути законним. Питання, чи було дотримано справедливого балансу між загальними інтересами суспільства та вимогами захисту основоположних прав окремої особи виникає лише тоді, коли встановлено, що оскаржуване втручання відповідало вимозі законності і не було свавільним.

У розумінні ст. 177 Цивільного кодексу України грошові кошти позивача є об'єктом його майнових прав, відтак, ці права відповідно до вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р., практики ЄСПЛ та ст. 41 Конституції України є непорушними до тих пір, доки, на думку колегії суддів, не буде досягнуто справедливого балансу між порушенням таких прав та суспільним інтересом.

За таких обставин суд доходить висновку про обґрунтованість вимог позивача та про доцільність їх задоволення шляхом визнання протиправною бездіяльністю уповноваженої особи фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» щодо не включення відомостей щодо рахунку № НОМЕР_1 вкладника ОСОБА_1 до переліку рахунків вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладами у публічному акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у розмірі 154013 грн. та зобов'язання уповноважену особу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» включити інформацію про вкладника ОСОБА_1 до переліку вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладами у публічному акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у розмірі 154013 грн. та подати додаткову інформацію до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Решта доводів та заперечень сторін висновків суду по суті заявлених позовних вимог не спростовують. Слід зазначити, що згідно практики Європейського суду з прав людини та зокрема, рішення у справі «Серявін та інші проти України» від 10 лютого 2010 року, заява 4909/04, відповідно до п. 58 якого суд повторює, що згідно з його усталеною практикою, яка відображає принцип, пов'язаний з належним здійсненням правосуддя, у рішеннях судів та інших органів з вирішення спорів мають бути належним чином зазначені підстави, на яких вони ґрунтуються.

Хоча пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною в залежності від характеру рішення (рішення у справі «РуїсТоріха проти Іспанії» від 9 грудня 1994 року, серія А, N 303-А, п.29).

Згідно п.41 висновку №11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень обов'язок суддів наводити підстави для своїх рішень не означає необхідності відповідати на кожен аргумент захисту на підтримку кожної підстави захисту.

Оцінюючи правомірність дій та рішень органів владних повноважень, суд керується критеріями, закріпленими у ст.2 КАС України, які певною мірою відображають принципи адміністративної процедури.

Відповідно до ч. 1 ст. 72 КАС України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Частиною 1 ст.77 Кодексу адміністративного судочинства України передбачено, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення.

Частиною 2 ст.77 Кодексу адміністративного судочинства України передбачено, що в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дій чи бездіяльності покладається на відповідача.

Згідно із ст. 90 КАС України суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні.

Відповідно до ч.1, ч.5 ст. 242 КАС України рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим.

Перевіривши юридичну та фактичну обґрунтованість доводів позивача, оцінивши докази, які містяться в матеріалах справи, суд приходиться до висновку, що позов ОСОБА_1 слід задовольнити.

Відповідно до ч. 1 ст. 139 КАС України при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Відповідно до ст. 258 Кодексу адміністративного судочинства України суд розглядає справи за правилами спрощеного позовного провадження протягом розумного строку, але не більше шістдесяти днів із дня відкриття провадження у справі.

Частиною 1 статті 120 КАС України визначено, що перебіг процесуального строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок.

Відповідно до ч.4 та ч.5 ст.120 КАС України останнім днем строку, який закінчується вказівкою на певний день, вважається цей день. Якщо закінчення строку припадає на вихідний, святковий чи інший неробочий день, останнім днем строку є перший після нього робочий день.

Враховуючи те, що провадження у справі відкрито 15.01.2020 року, строки розгляду даної справи, визначені ст.258 КАС України, враховуючи те, що останній день розгляду даної справи припадає на вихідний день (неділя), в силу положень ст.120 КАС України, рішення суду складено суддею 16.03.2020 року (перший робочий день).

Керуючись ст.ст.7, 9, 241-246, 250, 255, 295 КАС України, суд, -

ВИРІШИВ:

Позов ОСОБА_1 задовольнити.

Визнати протиправною бездіяльність уповноваженої особи фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» щодо не включення відомостей щодо рахунку № НОМЕР_1 вкладника ОСОБА_1 до переліку рахунків вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладами у публічному акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у розмірі 154013 грн.

Зобов'язати уповноважену особу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» включити інформацію про вкладника ОСОБА_1 до переліку вкладників, які мають право на відшкодування коштів за вкладами у публічному акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» за рахунок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у розмірі 154013 грн. та подати додаткову інформацію до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Рішення може бути оскаржене до П'ятого апеляційного адміністративного суду шляхом подання апеляційної скарги через Одеський окружний адміністративний суд протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Копія апеляційної скарги одночасно надсилається особою, яка її подає, до суду апеляційної інстанції.

Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частину рішення суду, або розгляду справи в порядку письмового провадження, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Учасник справи, якому повне рішення суду не було вручене у день його проголошення або складення, має право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження, якщо апеляційна скарга подана протягом тридцяти днів з дня вручення йому повного рішення суду.

Позивач ОСОБА_1 (АДРЕСА_1 , р.н.о.к.п.п. НОМЕР_2).

Відповідач уповноважена особа Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «Банк Михайлівський» Волков Олександр Юрійович (б-р.Тараса Шевченка, 35, м.Київ, 01032, код ЄДРПОУ 38619024).

Третя особа без самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (вул.Січових Стрільців, 17. м.Київ, 04073, код ЄДРПОУ 21708016)

Суддя Вовченко О.А.